

Sermo de secundo aduentu et iudicio

Λόγος περί τῆς δευτέρας παρουσίας καὶ κρίσεως

Ἀκούσατε, ἀδελφοὶ ἀγαπητοί, ὅσοι τὸ ἅγιον βάπτισμα ἐλάβετε, πῶς μέλλομεν κριθῆναι καὶ πῶς ἐξέρχεται ἡ ψυχὴ ἐκ τοῦ σώματος. Διὸ ἔλεγεν ὁ Προφήτης· ἵνα τί φοβοῦμαι ἐν [τῇ] ἡμέρᾳ πονηρᾶ; Ἡ ἀνομία τῆς πτέρνης μου κυκλώσει με. Ἐλεύσεται γὰρ ἡμέρα καὶ ὥρα, ἀδελφοί, ὅτε καταλείψει ἄνθρωπος πάντα καὶ πάντας· καὶ ἀπελεύσεται μόνος μεμονωμένος, γυμνός, ἀβοήθητος, ἀπροστάτευτος, ἀσυνόδετος, ἀνέτοιμος, ἀπαρρησίαστος, ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώσκει, ἐν ὅσῳ τρυφᾷ, ἐν ὅσῳ θησαυρίζει, ἐν ὅσῳ σπαταλᾷ, ἐν ὅσῳ ἀμεριμνᾷ. Μία νύξ βαρεῖα καὶ σκοτεινὴ καὶ ὀδυνηρά, καὶ ἀπάγεται ὡς κατάδικος, ὅπου ἀπάγει πᾶσα φύσις ἀνθρώπων ἐχόντων τὸ ἅγιον 224 βάπτισμα. Πολλῶν σοι, ἄνθρωπε, τότε τῶν ὀδηγῶν χρεῖα, πολλῶν σοι τῶν βοηθῶν, πολλῶν τῶν εὐχῶν, πολλῶν τῶν συνοδούντων, πολλῶν τῶν πράξεων τῶν ἀγαθῶν, ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ χωρισμοῦ τῆς ψυχῆς. Στάσις μεγάλη καὶ φόβος μέγας καὶ τρόμος. Μέγα τὸ μυστήριον· μεγάλη ἡ περίστασις· μεγάλη ἡ τοῦ σώματος πρὸς τὸν ἐκεῖ κόσμον διάβασις, ὅτε ἀπάγωμεν πρὸς τὸν ἀπέραντον αἰῶνα, ὅθεν οὐδεὶς ἐπανελήλυθε. Ἡ μόνη ὥρα, καὶ οὐκ ἄλλη ὥρα· ἡ μόνη ὁδός, καὶ οὐκ ἄλλη ὁδός. Χαλεπὸν τὸ πέραμα, ἀλλὰ πάντες δι' αὐτοῦ παρερχόμεθα· στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδός, ἀλλὰ πάντες δι' αὐτῆς βαδίζομεν· πικρὸν καὶ δεινὸν τὸ ποτήριον, ἀλλὰ πάντες αὐτὸ καὶ οὐκ ἄλλο πίνομεν· μέγα καὶ ἄδηλον τὸ τοῦ θανάτου μυστήριον, καὶ οὐδεὶς διηγῆσασθαι ἡμῖν δύναται· φρικτὰ καὶ φοβερά, ἅπερ τότε ἡ ψυχὴ ἐφίσταται, ἀλλ' οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ταῦτα ἐπίσταται, ἀδελφοὶ ἀγαπητοί. Οὐκέτι ἐν τῷ βίῳ τούτῳ βλέπομεν ἡμεῖς· εἴ τι οἶδαμεν, εἴ τι ἐπράξαμεν, ἐκλαμβάνομεν. Ἴδου ἀπάγομεν, καὶ οὐκ ἐπιστάμεθα ποῦ ὑπάρχομεν. Νῦν εἴ τι ἀγαθὸν ἔπραξα, τοῦτο καὶ ἐκέρδησα· καὶ εἴ τι προέπεμψα, ἐκεῖνο καὶ ἀπαντήσῃ μοι· καὶ εἴ τι ἐπὶ τῆς γῆς ἐθησαύρισα, τοῦ τό μοι ἄρτι ὄφε 225 λος. Εἴ τινα ἠλέησα, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐλεηθήσομαι· εἴ τινα ἐσκέπασα, νῦν σκεπασθήσομαι. Ὅτι στενὴ μοι καὶ βαρεῖα ἡ παροῦσα ὥρα τῆς ἐξόδου τῆς ψυχῆς μου ὑπὲρ πᾶσαν ὥραν· ἀνέτοιμος γὰρ προκατελήφθην. Σκοτεινὴ μοι ἡ παροῦσα νύξ· ἄκαρπος γὰρ ἐκόπην. Βαρεῖά μοι ἡ παροῦσα ὁδός· ὅτι οὐδὲν ἐφόδιόν μοι ὑπάρχει. Ἀλλὰ δακρύσατε ἐπ' ἐμὲ πικρῶς καὶ θρηνήσατε· συμπαθήσατέ μοι καὶ προσεύξασθε, ἵνα εὐρῶ ἐκεῖ μικρὰν ἄνεσιν. Οὐ ζητῶ πολλά, διότι ἡμαρτον πολλά. Λοιπὸν τί μοι κηρίον ἀνάπτετε; Οὐ γὰρ ἠψάμην τὴν λαμπάδα τῆς ψυχῆς. Τί δέ με καὶ ἐν σοροῖς μετὰ ὀσίων κατατίθετε, ὧν τὸν βίον καὶ τὸν τρόπον οὐκ ἔπραξα; Οἴμοι, πῶς ἑαυτὸν ἠπάτησα! Πῶς ἑαυτὸν ἐνέπαιξα! Λέγων, νέος εἰμί, ὃς ἀπολαύσω τῶν τοῦ βίου πλημμυρῶν, ἐτρέφθησα τῷ κόσμῳ, ἐθεράπευσα τὸ σῶμα, εἶτα ἐν ὑστέροις μετανοῶ· φιλόανθρωπος γὰρ ἐστὶν ὁ Θεός, καὶ πάντως ποιήσει μοι τὴν συγχώρησιν. Ταῦτα ἐννοῶν καθ' ἡμέραν, καὶ τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν κακῶς ἐδαπάνησα. Ἐδιδασκόμην, καὶ οὐ προσεῖχον· ἐνουθετούμην, καὶ κατεγέλων· ἤκουον τῶν ἁγίων Γραφῶν, καὶ οὐκ ἐπίστευον· καὶ ἰδὼν ἀνέτοιμος 226 προκατελήφθην. Ἦκουον περὶ κρίσεως, καὶ ἐξεμυκτήριζον. Ἦκουον περὶ θανάτου, καὶ ὡς ἀθάνατος διῆγον. Ἴδου ἀμετανόητος ἐφθάσθην, καὶ οὐδεὶς ὁ λυτρούμενος. Ἴδου ζητῶ βοηθόν, καὶ οὐδεὶς ὁ βοηθῶν μοι. Ἴδου καταδικάζομαι, καὶ οὐδεὶς ὁ σώζων. Δικαία ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ. Ποσάκις μετανοεῖν συνεταξάμην, καὶ πάλιν τὸ χεῖρον διεπραττόμην! Ποσάκις προσέπεσα, καὶ πάλιν ἠθέτησα! Ποσάκις με ἠλέησε, καὶ πάλιν παρώργισα! Ταῦτα τοῦ τελευτῶντος πρὸς ἡμᾶς διαλεγομένου, ἐξαίφνης δεσμεῖται αὐτοῦ ἡ γλῶσσα, ἀλλοιοῦνται οἱ ὀφθαλμοί, σιγᾷ τὸ στόμα, κωλύεται ἡ φωνή, ἠνίκα αἱ δεσποτικαὶ δυνάμεις λοιπὸν παραγένωνται, ἠνίκα αἱ φοβεραὶ

στρατιαὶ καταβῶσιν, ὅταν οἱ θεῖοι ἐκσπηλευταὶ καλοῦσι τὴν ψυχὴν ἐκ τοῦ σώματος ἐκδημῆσαι, ὅταν ὁ ἀπαράκλητος ἀπαιτεῖται εἰς τὸ δικαστήριον ἡμᾶς ἔλκων· ὃν καὶ θεασάμενος ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος, κἂν βασιλεὺς, κἂν δυνάστης, κἂν κοσμοκράτωρ, ὅλος δονεῖται, ὅλος τρέμει, ὅλος ταράττεται, ὅλος θαμβεῖται, ὁρῶν δυνάμεις φοβεράς, ὁρῶν μορφὰς ξένας, ὁρῶν πρόσωπα ἀπηνῆ καὶ αὐστηρά, ὁρῶν τάξεις αἱ οὐδέποτε θεάσσονται· καὶ πρὸς αὐτὸν ἐννοῶν καὶ λέγων· 227 εὐλογητὸς ὁ μόνος ἀθάνατος. Εὐλογητὸς ὁ μόνος βασιλεὺς αἰώνιος, καὶ κριτὴς ἀπαραίτητος, καὶ βασιλεὺς ἀδιάδοχος· καὶ αἰώνιος κόλασις. Τί ἐστι πρὸς ταῦτα βασιλεία ἐπίγειος! Τί ἐστὶν ἡ ἐξουσία τῶν ἀνθρώπων ἢ πρόσκαιρος! Ἴδου ἀληθῶς στρατιαὶ οὐράνια! Ἴδου μορφαὶ φοβεραὶ τοῦ μέρους φοβεροῦ! Ἴδου ἰσχυροὶ Θεοῦ ἰσχυροῦ! Ἴδου δυνατοὶ τοῦ μόνου κραταιοῦ! Ταῦτα τότε ὁ θανῶν ὄρα, ἡμᾶς δὲ οὐκέτι θεωρεῖ, ἀλλὰ πρὸς τὰς καλοῦσας δυνάμεις θεᾶται· καὶ πάντες ἔντρομοι γενόμενοι καὶ πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· ἡσυχάσατε, ἡσυχάσατε, καὶ τῷ κειμένῳ λοιπὸν μὴ ὀχλήσητε. Μὴ κράζετε, ἵνα μὴ θορυβήσητε. Μὴ θρηνήσητε, ἵνα μὴ αὐτὸν ταραξήτε. Προσεύξασθε, ἵνα μετ' εἰρήνης ἡ ψυχὴ ἐξέλθῃ. Εἰς ἀγῶνα μέγαν νῦν παρίσταται. Σκοπήσατε τοῦτο καὶ ὑμεῖς παθεῖν ἔχετε. Ἐμβλέψατε καὶ τοῦ μυστηρίου τούτου μὴ λάθητε. Προσεύξασθε, ἵνα φιλανθρώπους Ἀγγέλους ἔχη· προσπέσατε, ἵνα εὐμενῆ τὸν Δεσπότην εὐρήσῃται. Ἀτενίσατε, καὶ τῆς ὥρας ταύτης φροντίσατε. Τί γάρ ἐστιν ἄνθρωπος; Σκώληξ, τέφρα, σκιά, ὄναρ. Ἦδη διέβη· ἤδη ἀπῆλθεν· ἤδη 228 ἠρέμησεν· ἤδη κατέπαυσεν· ἤδη ἡσύχασεν· ἤδη ἐπαύσατο. Ἐκεῖνος ὁ πολὺς καὶ ἀήττητος λέων, ὁ τύραννος, ὁ δυνάστης, ὁ ὑψηλός, ὁ πᾶσι φοβερός, κεῖται. Καὶ παρήλθεν ὁ φανεὶς ὡς μὴ φανεὶς, ὁ τεχθεὶς ὡς μὴ τεχθεὶς. Ὁ πολὺς ὑπὲρ πολλοὺς γέγονεν οὐδεὶς· ὁ κρατῶν κεκράτῃται· ὁ δεσμῶν δεσμεῖται· καὶ ἰδὸν ὑπάγεται, ἔνθα ὑπάγουσιν οἱ ἀπάγοντες. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπολοῦνται πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτοῦ. Τότε παραλαμβάνοντες οἱ Ἄγγελοι [καὶ] τὴν ψυχὴν διὰ τοῦ ἀέρος ἀπέρχονται, ἐν ᾧ ἴστανται ἀρχαί, ἐξουσίαι καὶ οἱ κοσμοκράτορες τῶν ἐναντίων δυνάμεων, οἱ πικροὶ ἡμῶν κατήγοροι, οἱ δεινοὶ τελῶναι καὶ λογοθέται καὶ φορολόγοι, ἐν τῷ ἀέρι συναντῶντες, λογοθετοῦντες, ἐξερευνῶντες, προσφέροντες τὰ τοῦ ἀνθρώπου ἀμαρτήματα καὶ χειρόγραφα, τὰ ἐν νεότητι, τὰ ἐν τῷ γήρει, τὰ ἐκούσια, τὰ ἀκούσια, τὰ δι' ἔργων, τὰ διὰ λόγων, τὰ δι' ἐνθυμήσεων. Πολὺς ὁ φόβος ἐκεῖ· πολὺς ὁ τρόμος τῆς ἀθλίας ψυχῆς. Ἀδιήγητος ἀνάγκη, ἣν ὑφίσταται τότε ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν μυριάδων ἐχθρῶν αὐτὴν κρατουμένην, κλονουμένην, συκοφαντουμένην, συνωθουμένην, ἐμποδιζομένην, ἵνα μὴ ἐν φωτὶ οἰκί 229 ζῆ, ἵνα μὴ ἐν χώρᾳ ζώντων εἰσέλθῃ. Ἄλλ' οἱ μὲν ἅγιοι Ἄγγελοι τὴν ψυχὴν παραλαβόντες ἀπάγουσιν· ἡμεῖς δὲ τὸ σῶμα ὡς ξένον καὶ ἀλλότριον ἐκ τοῦ οἴκου λαβόντες πρὸς τὸν τάφον ἀπάγοντες σπουδῆ. Καὶ ὀρῶμεν ἄλλο μέγα καὶ φοβερώτερον μυστήριον, κατανοοῦντες τοὺς νεκροὺς μικροὺς καὶ μεγάλους, τοὺς βασιλεῖς καὶ ἰδιώτας, τοὺς τυράννους καὶ δούλους· πάντας σποδόν, μίαν τέφραν, μίαν κόνιν, μίαν δυσωδίαν, μίαν σαπρίαν, ἓνα σκώληκα· ὡς ὁ αἰθίοψ, οὕτως καὶ ὁ εὐπρεπής· ὡς ὁ νεώτερος, οὕτως καὶ ὁ γέρον· ὡς ὁ παράλυτος, οὕτως καὶ ὁ δυνατός· μιᾶ ἰδέᾳ, μιᾶ μορφῇ ἐν τῷ τάφῳ κείμενοι· καὶ λέγομεν ἀλλήλοις· ἰδὸν ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα· οὗτός ἐστιν ὁ δεῖνα βασιλεὺς, καὶ οὗτος ὁ δεῖνα τύραννος, καὶ οὗτός ἐστιν ὁ δεῖνα στρατηγός· οὗτός ἐστιν τοῦ δεῖνα ἕγγονος, καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ θυγάτηρ τοῦ δεῖνα· αὕτη ἢ ποτε φανταζομένη νεᾶνις· οὗτος ὁ πρὶν καλλωπιζόμενος νεώτερος. Ταῦτα πολλάκις μετὰ στεναγμοῦ λέγοντες ἐν τοῖς τάφοις, καὶ δακρύομεν ὁρῶντες τὸ μέγα καὶ φοβερὸν μυστήριον, ὁρῶντες ὅτι πᾶσα νεότης ἐκεῖ ἀγνώριστος, ὁρῶντες ὅτι πᾶσα ἡλικία ἐκεῖ κατελύθη, ὁρῶντες ὅτι πᾶσα εὐμορφία ἐκεῖ 230 κατηλλοιώθη, ὁρῶντες ὅτι πᾶς ὀφθαλμὸς ἐκεῖ ἐσβέσθη, ὁρῶντες ὅτι ὀδόντες ἐκεῖ ἐσκορπίσθησαν, ὁρῶντες ὅτι πάντα ἐξέπεσαν, καὶ πάντα κόπος καὶ μόχθος τοῦ κόσμου τούτου [ἐξέπεσαν]· καὶ λαλοῦμεν, καὶ οὐδεὶς εἰσακούων, θρηνοῦμεν, <καὶ> οὐδεὶς

προσέχων. Ἐξ ὀνόματος τοὺς κειμένους κράζομεν καὶ λέγομεν· ποῦ ἀπήλθετε, ἀδελφοὶ ἡμῶν; Πῶς διάγετε; Πῶς ὑπάρχετε; Πῶς ἡμᾶς ἄφνω κατελίπετε; Δότε ἡμῖν φωνήν, ὡς ἐλαλεῖτέ ποτε. Λαλήσατε ἡμῖν· ἀνακρίθητε ἡμῖν. Αὕτη δὲ ἡ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν ἐν τῷ τάφῳ κόνις, αὕτη ἦν ὁρᾶτε τέφρα, αὕτη ἡ δυσωδία, ταῦτα <ᾶ> κατέσαπε τὰ ὄστα· οὗτοι ἀκάθαρτοι σκώληκες τὸ σῶμά ἐστι ἐκεῖνο τῶν νεανίσκων καὶ τῶν νεανίδων, ὧν ἐποθεῖτέ ποτε· αὕτη ἡ τέφρα ἐκεῖνη ἐστὶν ἡ σὰρξ ἐν ἣ συνεπλέκεσθε καὶ ἀκολάστως ἐφιλεῖτε· οὗτος ὁ βόρβορος ἐκεῖνο τὸ πρόσωπόν ἐστι, ὧν νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἀπλήστως κατεφιλεῖτε· οὗτοι οἱ σκώληκες καὶ ἡ ρύσις ἡ ρυπαρὰ ἐκεῖνη ἡ σὰρξ ἐστὶν, ἐν ἣ συμπλεκόμενοι ἡμαρτάνετε. Εἶδατε καὶ φοβήθητε· γνῶτε ὅτι ἐπὶ ταῖς κλίνας τὰς ὑμετέρας συμβίας ὑμεῖς ἀφέντες ταῖς πορνείαις συμπλέκεσθε, ὅτι σποδῶ καὶ βορβόρῳ ἐγκυλινδούμενοι· γνῶτε ὅτι πάντα τὰ μέλη αὐτῶν βόρβορος καὶ δυ 231 σωδία. Μὴ πλανᾶσθε, ὧ νεοὶ καὶ νεάνιδες ἄφρονες, ἀσύνετοι, ἀπάνθρωποι· κρίσις γάρ ἐστι καὶ ἀνταπόδοσις. Ἔκουε καὶ τῶν κολάσεων. Ἔδης κόλασις ἀτελεύτητος. Ἔστι σκότος ἀφώτιστον, καὶ ἔστι γέεννα ἀπαράκλητος, καὶ ἔστι σκώληξ ἀκοίμητος, καὶ ἔστι κλαυθμὸς ἀσίγητος, καὶ ἔστι βρυγμὸς ἀκατάπαυστος, καὶ ἔστι θλίψις ἀνίατος, καὶ ἔστι κρίσις ἀπροσωπόληπτος, καὶ εἰσὶν ὑπουργοὶ ἀσυγχώρητοι, καὶ ἔστι πένθος πικρὸν καὶ αἰώνιον, ἡνῖκα ἐκ νεκρῶν ἀναστῶμεν ἅπαντες, καὶ παριστάμενοι λογοθετούμεθα καὶ ἐξομολογούμεθα εἰς ἐκεῖνο τὸ μέγα καὶ φρικτὸν καὶ ἀδιήγητον τοῦ Δικαστοῦ δικαστήριον, ὅτε ἐξ οὐρανοῦ ἐλεύσεται τοῦ κρῖναι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐξ ἀνατολῶν ἡλίου ἕως δυσμῶν, ὅτε φωναὶ τῶν φοβερῶν ἐκείνων σαλπίγγων ἠχήσουσι, ὅτε ἡ κτίσις φόβῳ καὶ τρόμῳ κλᾶται καὶ ταραττεται, ὅτε οἱ τάφοι ἀνοίγονται καὶ πᾶσα σὰρξ ἀνίσταται, γυμνὴ καὶ τετραχλισμένη, ὅτε πᾶν στόμα φραγήσεται καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται, ὅτε ὁ ποταμὸς τοῦ πυρὸς ἔλκει ἔμπροσθεν τοῦ Δικαστοῦ, περὶ οὗ φησὶν ὁ Δανιήλ· ἐθεώρουν ἕως οὗ θρόνοι ἐτέθησαν, καὶ παλαιοὶ ἡμερῶν ἐκάθισε· ὁ θρόνος αὐτοῦ 232 φλόξ πυρός· οἱ τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ φλέγον· χίλια χιλιάδες παρεστήκεσαν αὐτῷ καὶ μύρια μυριάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ· κριτήριον ἐκάθισε καὶ βίβλοι ἀνεώχθησαν. Ἐκεῖνη ἐστὶν ἡ ἡμέρα καὶ ὥρα, περὶ ἧς φησὶν ὁ Δαυὶδ· ἵνα τί φοβοῦμαι ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾶ; Ἐκεῖνη τὴν ἡμέραν κατηράσατο ὁ Ἰώβ, λέγων· καταρασάτω αὐτὴν ὁ καταρώμενος τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὁ μέλλων τὸ μέγα κῆτος χειρώσασθαι· τουτέστι τὸν Διάβολον. Περὶ ἐκείνης τῆς ἡμέρας καὶ ἕτερος Προφήτης εἶπεν· ἰδοὺ ἔρχεται, λέγει Κύριος· καὶ τίς ὑπομενεῖ ἡμέραν εἰσόδου αὐτοῦ, ἡνῖκα ὁ Θεὸς ἐμφανῶς ἦξει, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐ παρασιωπήσεται, καὶ κύκλῳ αὐτοῦ καταγιγῆσεν σφόδρα; Προσκαλέσεται τὸν οὐρανὸν ἄνω καὶ τὴν γῆν τοῦ διακρῖναι τὸν λαὸν αὐτοῦ. Τότε πᾶσα σὰρξ παραστήσεται εἰς τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο δικαστήριον, ὡς κατάδικος· πάντες δέσμοι, πάντες γυμνοί· τρέμοντες, ταραττόμενοι, ἀγωνιῶντες, μεριμνῶντες, ἕκαστος τί εἶπη ἢ τί ἀπολογησεται τῷ Βασιλεῖ τῶν βασιλευόντων, Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. Ποῦ ἐκεῖ τῶν βασιλέων ἡ φαντασία; Ποῦ τῶν ἀρχόντων ἡ ἐξουσία; Ποῦ 233 ὁ καλλωπισμὸς τῶν ἱματίων; Ποῦ οἱ χρυσοχάλινοι ἵπποι; Ποῦ ὁ κτύπος τοῦ ἀργύρου; Ποῦ τρυφή; Ποῦ ἡ σπατάλη; Ποῦ οἱ τρώγοντες καὶ λέγοντες· αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν; Οὐκ ἠκούσατε τῶν θείων Γραφῶν, ὅτι ἔσται κρίσις καὶ ἀνταπόδοσις, τοῦ ἀποδοῦναι ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ; Τότε ἐρεῖ ὁ Βασιλεὺς· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον, ἡτοιμασμένον τῷ Διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. Ὡς ἡ δόξα, μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.